

**КОЛЕДЖ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Відділення педагогіки та фінансово- інформаційної діяльності
Циклова комісія викладачів природничо-математичних дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**11. АНАТОМІЯ, ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА ДІТЕЙ
ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

освітньо-професійної програми **Початкова освіта**
підготовки **фахового молодшого бакалавра**
за галуззю знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальності **013 Початкова освіта**

Вінниця 2024

Робоча програма освітнього компонента ОК 11. АНАТОМІЯ, ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ з підготовки фахових молодших бакалаврів за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта

РОЗРОБНИК:

Оксана КНИЖНИК спеціаліст вищої категорії, старший викладач

СХВАЛЕНО

Методичною радою Коледжу фахової передвищої освіти
«29» серпня 2024, протокол № 1

Голова канд. педнаук, доц. Андрій КРИЖАНОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми (Початкова освіта)

 Ірина СТЕЦЮК

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії циклова комісія викладачів природничо-математичних дисциплін

«28» серпня 2024, протокол № 1

Голова циклової комісії Валентина ЦЕЛОМУДРА

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти / освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента		
		Денна форма навчання		
Кількість кредитів –3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус освітнього компонента Обов'язковий/вибірковий		
	Спеціальність 013 Початкова освіта			
Змістових модулів	освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки:3		
		Семестр:5-6		
		Лекції 28	Семінари 11	Практ./лаб. 8
Загальна кількість годин -90		Самостійна робота (43год)		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних-2 самостійної роботи здобувача освіти -1,8				
		Вид контролю: екзамен		

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Анатомія, фізіологія та шкільна гігієна дітей шкільного віку» є ознайомлення студентів з основними поняттями і термінами курсу, допомога в оволодінні науковою термінологією, вивчення фізіологічних особливостей молодшого школяра, анатомії людини, гігієни молодшого школяра, будови і функцій людського організму на всіх рівнях його організації.

Завдання: основними завданнями вивчення дисципліни «Анатомія, фізіологія та шкільна гігієна дітей шкільного віку» є:

- ознайомити студентів із предметом, завданнями та галузями сучасної анатомії, фізіології, гігієни як науки;
- з'ясувати особливості гігієни організму молодшого школяра;
- розглянути будову організму людини на всіх рівнях його організації;
- ознайомитись з будовою систем і органів організму, основними фізіологічними функціями, поняттями, термінами.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

2.2.2. Загальні компетентності

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність спілкуватись державною мовою як усно так і письмово.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

2.2.3. Фахові компетентності

СК2. Здатність до планування, моделювання, конструювання, проектування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК4. Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

СК5. Здатність до організації та проведення педагогічної діагностики учня.

СК6. Здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими.

СК7. Здатність добирати доцільні методи, засоби і форми навчання відповідно до визначеної мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів.

СК8. Здатність до проведення формувального та підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів.

СК9. Здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного розвитку дитини в освітньому процесі.

СК11. Здатність до роботи в команді з профільними фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК12. Здатність до організації здоров'язбережувального, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

СК13. Здатність усвідомлювати особисті відчуття і почуття, управляти власними емоційними станами.

СК14. Здатність до усвідомлення потреби у саморозвитку з метою набуття додаткових професійних компетентностей.

2.3. Результати навчання

2.3.1. Програмні результати навчання за ОПП

РН1. Використовувати фахову літературу та інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі початкової школи.

РН11. Створювати безпечні, психологічно-комфортні умови освітнього процесу, використовувати прийоми попередження та протидії булінгу, надавати домедичну допомогу.

РН12. Складати індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами та знаходити оптимальні шляхи її реалізації.

РН15. Розуміти мету, систему цінностей та завдання професійної діяльності вчителя, та усвідомлювати свою роль (місію) як педагога початкової освіти.

2.3.2. Результати навчання за освітнім компонентом.

Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет, завдання та галузі анатомії, фізіології та шкільної гігієни;
- будову систем органів організму людини та їх функції;
- наукову термінологію;
- вимоги до освітлення класу, повітряного режиму;
- правила гігієни зору, слуху, шкіри, органів травлення;
- будову клітин, тканин організму людини.
- Будову та функції м'язів і кісток.

вміти:

- дати визначення основних понять;
- виміряти пульс, та частоту серцевих скорочень;
- виміряти кількість дихальних рухів;
- визначати найближчу точку ясного бачення;
- визначати правила вірної постави та її порушення;
- визначати добову потребу ккал організму людини;
- дотримуватись гігієнічних вимог до різних систем організму людини.

3. Програма освітнього компонента

Тема 1. Вступ. Предмет вивчення анатомії, фізіології, гігієни.

Історія розвитку анатомії, фізіології, гігієни як науки, зв'язок з іншими науками. Методи досліджень анатомічної і фізіологічної наук.

Тема 2. Поняття про ріст і розвиток. Вікова періодизація. Клітина і її будова.

Закономірності росту і розвитку, загальна характеристика вікових періодів (немовля, раннє дитинство, перед дошкільний вік, дошкільних вік, молодший школяр, підліток, юність, молодість, зрілість, старість, довголіття). Будова органоїдів клітини та їх функції.

Тема3. Будова та функції тканин: епітеліальна, сполучна, нервова, м'язова.

Поняття «тканина», класифікація тканин. Особливості будови та функцій епітеліальної, сполучної, нервової, м'язової тканин.

Тема4. Практична робота. Основні групи тканин. Будова, функції.

Тема5. Семінарське заняття. Анатомія, фізіологія як наука, будова клітини, тканин.

Тема 6. Будова нервової системи, функції, спинний і головний мозок, поняття про рефлекторну діяльність.

Соматична і автономна нервова системи(центральна і периферична; симпатична і парасимпатична частини АНС), рефлекси: умовні і безумовні їх формування, рефлекторна дуга.

Тема 7. Особливості розвитку нервової системи. ВНД, пам'ять, мислення, увага, мова 1 і 2 сигнальні системи. Ендокринні залози. Вплив гормонів на ріст і розвиток дитини.

Методи дослідження вищої нервової діяльності. Основоположники вчення про ВНД (Сеченов, Павлов). Типи пам'яті людини та їх характеристика. Довільна і мимовільна увага, типи мови, поняття про 1 і 2 сигнальні системи. Поняття про гормони, ендокринні залози. Гіпофіз – будова, функції, гормони, порушення в роботі, епіфіз, щитовидна залоза, прищитовидні залози, загрудинна залоза або тимус, підшлункова залоза, надниркові залози, статеві залози.

Тема 8. Семінарське заняття. Нервова та ендокринна системи, їх будова та функції.

Тема 9. Сенсорні системи (аналізатори) їх будова і функції. Будова і функції ока. Гігієна зору.

Загальне поняття про аналізатори їх будова і функції, значення для організму. Око людини: очне яблуко, допоміжний апарат ока, акомодация, сприйняття світла. Вади зору. Гігієна зору, правила. Вимоги до освітлення класу.

Тема 10. Орган слуху, вестибулярний апарат, нюх, смак, шкіра, будова і функції. Гігієна слуху, шкіри.

Будова і функції зовнішнього, середнього і внутрішнього вуха. Вестибулярний апарат і його особливості. Нюхові і смакові рецептори їх будова і функції. Шкіра – велике рецепторне поле, рецептори шкіри та їх характеристика. Гігієна слуху, шкіри.

Тема 11. Практична робота. Визначення найближчої і найдалшої точок ясного бачення. Будова ока.

Тема 12. Семінарське заняття. Сенсорні системи.

Тема 13. Опорно-руховий апарат і його характеристика. Скелет, м'язи.

Будова і функції опорно-рухового апарату. Скелет: череп, верхні кінцівки, скелет тулуба(хребет, грудна клітка), тазовий пояс, вільна нижня кінцівка. Будова кістки, з'єднання кісток. Форми кісток. М'язи: будова, функції, типи, форма.

Тема 14. Практична робота. Визначення правильної постави і її порушень. Будова скелету людини.

Тема 15. Кровоносна система, клітини крові, будова, функції.

Склад крові, плазма, клітини крові, функції крові. Еритроцити, лейкоцити, тромбоцити, лейкоцитарна формула їх будова. Групи крові, резус-фактор.

Тема 16. Семінарське заняття. Опорно-руховий апарат. Кровоносна система.

Тема 17. Серцево-судинна система. Будова і функції та ритми серця. Судини: артерії, вени, капіляри.

Будова серця, топографія, функції, камери серця, клапани. Робота серця.

Поняття про систолу і діастолу, серцевий цикл. Частота серцевих скорочень. Велике і мале кола кровообігу. Судини: артерії, вени, капіляри їх будова.

Тема 18. Органи дихання їх будова і функції. Повітряний режим у приміщенні школи, класу.

Верхні дихальні шляхи та їх будова: носова порожнина, глотка, гортань, трахея, бронхи. Будова і функції легень. Вимоги до повітряного приміщення школи, класу.

Тема 19. Органи травлення, будова, значення, функції, гігієна органів травлення.

Будова і функції органів травлення. Ротова порожнина, слинні залози, зуби, язик, травлення в ротовій порожнині. Стравохід, шлунок, кишківник: тонкий, товстий. Роль підшлункової залози і печінки в процесах травлення. Гігієна травлення.

Тема 20. Практична робота. Складання добового харчового раціону з урахуванням вікових особливостей.

Тема 21. Семінарське заняття. Органи травлення, дихання.

Тема 22. Обмін речовин та енергії. Білки, жири, вуглеводи, вітаміни, вода, мінеральні речовини.

Поняття про обмін речовин. Анаболізм і катаболізм. Білки в організмі їх роль та функції, добова потреба. Жири: рослинні і тваринні, добова потреба. Вуглеводи. Вітаміни: водорозчинні, жиророзчинні, авітаміноз, гіповітаміноз, гіпервітаміноз. Водно-сольовий обмін.

Тема 23. Органи виділення, будова і функції.

Будова і функції нирок, будова нефрону, гігієна органів виділення.

Тема 24. Семінарське заняття. Основні системи організму людини. Обмін речовин. Органи виділення.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	аудиторні	у тому числі			
			лекції	Семінари	практичні	
					самост. робота	
5 семестр						
Тема 1. Вступ. Предмет вивчення анатомії, фізіології, гігієни.	4	2	2			2
Тема 2. Поняття про ріст і розвиток. Вікова періодизація. Клітина і її будова.	4	2	2			2

Тема 3. Будова та функції тканин: епітеліальна, сполучна, нервова, м'язова.	4	2	2			2
Тема 4. Практична робота. Основні групи тканин. Будова, функції.	3	2			2	1
Тема 5. Семінарське заняття. Анатомія, фізіологія як наука, будова клітини, тканин.	3	2		2		1
Тема 6. Будова нервової системи, функції, спинний і головний мозок, поняття про рефлекторну діяльність.	4	2	2			2
Тема 7. Особливості розвитку нервової системи. ВНД, пам'ять, мислення, увага, мова 1 і 2 сигнальні системи. Ендокринні залози. Вплив гормонів на ріст і розвиток дитини.	5	2	2			3
Тема 8. Семінарське заняття. Нервова та ендокринна системи, їх будова та функції.	3	1		1		2
Разом	30	15	10	3	2	15
6 семестр						
Тема 9. Сенсорні системи (аналізатори) їх будова і функції. Будова і функції ока. Гігієна зору.	4	2	2			2
Тема 10. Орган слуху, вестибулярний апарат, нюх, смак, шкіра, будова і функції. Гігієна слуху, шкіри.	4	2	2			2
Тема 11. Практична робота. Визначення найближчої і найдальшої точок ясного бачення. Будова ока.	4	2			2	2
Тема 12. Семінарське заняття. Сенсорні системи.	4	2		2		2
Тема 13. Опорно-руховий апарат і його характеристика. Скелет, м'язи.	4	2	2			2
Тема 14. Практична робота. Визначення правильної постави і її порушень. Будова скелету людини.	4	2			2	2
Тема 15. Кровоносна система, клітини крові, будова, функції.	4	2	2			2
Тема 16. Семінарське заняття. Опорно-руховий апарат. Кровоносна система.	4	2		2		2
Тема 17. Серцево-судинна система. Будова і функції та ритми серця.	4	2	2			2

Судини: артерії, вени, капіляри.						
Тема 18. Органи дихання їх будова і функції. Повітряний режим у приміщенні школи, класу.	4	2	2			2
Тема 19. Органи травлення, будова, значення, функції, гігієна органів травлення.	4	2	2			2
Тема 20. Практична робота. Складання добового харчового раціону з урахуванням вікових особливостей.	3	2			2	1
Тема 21. Семінарське заняття. Органи травлення, дихання.	3	2		2		1
Тема 22. Обмін речовин та енергії. Білки, жири, вуглеводи, вітаміни, вода, мінеральні речовини.	3	2	2			1
Тема 23. Органи виділення, будова і функції.	3	2	2			1
Тема 24. Семінарське заняття. Основні системи організму людини. Обмін речовин. Органи виділення.	4	2		2		2
Разом	60	32	18	8	6	28
Усього годин	90	47	28	11	8	43

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ модуля / теми	Назва теми	К-ть годин
1.	5	Анатомія, фізіологія як наука, будова клітини, тканин.	2
2.	8	Нервова та ендокринна системи, їх будова та функції.	1
4.	12	Сенсорні системи.	2
5.	16	Опорно-руховий апарат. Кровоносна система.	2
6.	21	Органи травлення, дихання.	2
7.	24	Основні системи організму людини. Обмін речовин. Органи виділення.	2
Разом			11

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ модуля /теми	Назва теми	К-ть годин
1.	4	Основні групи тканин. Будова, функції.	2
2.	11	Практична робота. Визначення найближчої і найдалшої точок ясного бачення. Будова ока.	2

3.	14	Визначення правильної постави і її порушень. Будова скелету людини.	2
4.	20	Складання добового харчового раціону з урахуванням вікових особливостей.	2
Разом			8

7. Теми лабораторних занять програмою не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	№ модуля / модуля	Назва теми	К-ть годин
1.	1	Вступ. Предмет вивчення анатомії, фізіології, гігієни.	2
2.	2	Поняття про ріст і розвиток. Вікова періодизація. Клітина і її будова.	2
3.	3	Будова та функції тканин: епітеліальна, сполучна, нервова, м'язова.	2
4.	4	Основні групи тканин. Будова, функції.	1
5.	5	Анатомія, фізіологія як наука, будова клітини, тканин.	1
6.	6	Будова нервової системи, функції, спинний і головний мозок, поняття про рефлекторну діяльність	2
7.	7	Особливості розвитку нервової системи. ВНД, пам'ять, мислення, увага, мова 1 і 2 сигнальні системи. Ендокринні залози. Вплив гормонів на ріст і розвиток дитини.	3
8.	8	Нервова та ендокринна системи, їх будова та функції.	2
9.	9	Сенсорні системи (аналізатори) їх будова і функції. Будова і функції ока. Гігієна зору.	2
10.	10	Орган слуху, вестибулярний апарат, нюх, смак, шкіра, будова і функції. Гігієна слуху, шкіри.	2
11.	11	Визначення найближчої і найдалшої точок ясного бачення. Будова ока.	2
12.	12	Сенсорні системи.	2
13.	13	Опорно-руховий апарат і його характеристика. Скелет, м'язи	2
14.	14	Визначення правильної постави і її порушень. Будова скелету людини.	2
15.	15	Кровоносна система, клітини крові, будова, функції	2
16.	16	Опорно-руховий апарат. Кровоносна система.	2
17.	17	Серцево-судинна система. Будова і функції та ритми серця. Судини: артерії, вени, капіляри.	2
18.	18	Органи дихання їх будова і функції. Повітряний режим у приміщенні школи, класу.	2
19.	19	Органи травлення, будова, значення, функції, гігієна органів травлення.	2

20.	20	Складання добового харчового раціону з урахуванням вікових особливостей.	1
21.	21	Органи травлення, дихання.	1
22.	22	Обмін речовин та енергії. Білки, жири, вуглеводи, вітаміни, вода, мінеральні речовини.	1
23.	23	Органи виділення, будова і функції.	1
24.	24	Основні системи організму людини. Обмін речовин. Органи виділення.	2
Разом			43

9. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента ОК 11. АНАТОМІЯ, ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни, є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з АНАТОМІЇ, ФІЗІОЛОГІЇ ТА ШКІЛЬНОЇ ГІГІЄНИ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Контекстне навчання: ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності, як навчальної, наукової, так і практичної.

3. Імітаційне навчання, основою якого є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі.

4. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

Застосовуються професійно-ігрові технології викладання: дидактичні системи використання різноманітних «ігор», під час проведення яких формуються вміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору (ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, тощо); діалогово-комунікаційні технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня.

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є (зазначити ті, що підходять}: екзамени; комплексні іспити; стандартизовані тести; наскрізні проєкти; командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи, тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (письмово чи усно). Екзаменаційні білети повинні бути затвердженими в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування здобувачів освіти); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку студентів до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після

складання заліку за рейтинговими показниками.

Норми і критерії оцінювання знань запланованих програмних результатів навчання
Оцінка «відмінно». Здобувач освіти відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
Оцінка «добре». Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.
Оцінка «добре». Здобувач освіти виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив уміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал. Знання здобувача освіти з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.
Оцінка «задовільно». Здобувач освіти виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, вияв поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штамтів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.
Оцінка «незадовільно». Здобувач освіти володіє навчальний матеріал поверхово й фрагментарно.
Оцінка «незадовільно». Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про дисципліну, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися

до повторного складання. Оцінка «неприйнятно». Здобувач освіти не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самостійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

11. Рекомендовані джерела

11.1. Базова

1. Лукашенко Т., Малишев В. Анатомія людини. Конспект лекцій. Київ : Університет «Україна», 2018. 112с.
2. Тарасюк В., Титаренко Н., Андрієвський І. Ріст і розвиток людини– 2-е вид., виправл. Київ : ВСВ «Медицина», 2013. 400с.
3. Філімонов В. Фізіологія людини: підручник. 4-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 488с.

11.2. Допоміжна

1. Анатомія людини: підручник у 3т. Т.2/ Головацький А.С., Черкасов, Сапін М.Р. 7-ме вид., доопрац. Вінниця: Нова Книга, 2019. 456 с.:іл.
2. Анатомія людини: підручник у 3т. Т.1/ Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р. 9-те вид., доопрац. Вінниця : Нова Книга, 2022. 368 с.:іл.
3. Коляденко Г. І. Анатомія людини: Підручник. Львів : ЛДУФК, 2014. 384 с.
4. Лук,янцева Г.В. Фізіологія людини. Київ : Олімпійська література, 2018. 184 с.
5. Целомудра В.О., Книжник О.В. Тексти лекцій з предмету анатомія. Навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2015. 152с.

11.3. Інтернет- ресурси

1. Вільна енциклопедія «Вікіпедія» URL:<http://uk.wikipedia.org>
2. Національна бібліотека імені В.Вернадського [електронний ресурс] – Режим доступу www.mon.gov.ua
3. https://kaflt.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/25/2021/03/навчальний_посібник_АНАТОМІЯ-І-ФІЗІОЛОГІЯ-2.pdf